

Fenyvesi Ottó

HALOTT VAJDASÁGIAKAT OLVASVA

TAMÁS ISTVÁN

☒

szubotica zoom: vasárnap délután
 kórházi látogatások és megindul
 az emberáradat a focimeccsről:
 BÁCSKA–SPARTACUS 2:4
 jobbról jön egy villamos
 fekete majális
 ady szóköz endre
 kosztolányival ellátogat
 a szabadkai költő-dzsungelbe:
 when the saints go marching in

☒

szubotica by night
 mint örült fut az éjszakában,
 nyugalját már sehol sem találja
 éjfél körüli szamba
 fél három: kozmikus katasztrófa
 egy marék csillogó fém, edzett acél
 egy laza költői spleen
 egy laza böjti vers
 néha szünetjel, néha bors
 szalonok, spleennek, asszonyok, nimandok
 ágyban párnák közt: trianon, telecska, bácska,
 csantavér, temerin, becskerek,
 mohol, topolya, zenta, zombor, apatin
 theresienpolis, most vagy haza
 adjon az isten sok jó éjszakát

☒

catch-as-catch-can.
 el akarok menni innen.
 nem bírom ezt a rongy várost.
 nem tudok már emberekkel beszélgetni.
 nem bírok szabadon levegőt venni.
 nem érdekel a kulór lokál.
 inkább tántorogni amerika.
 élni mind szabadon.

☒

gyanítom mindent magammal fogok vinni,
 pedig szívesen itt hagynék mindent,
 a völgyeket, a dombokat, az ösvényeket,
 a bús gerléket és a verebeket,
 itt hagynék csapat és papot,
 eget és földet, tavaszt és őszt,

itt hagynám az éjszakákat a konyhában,
 az utolsó szerelmes pillantást,
 itt hagynám a tájra ereszkedő sűrű szláv alkonyt,
 a terheket, a reményt, a bűvöletet, a nyugalmat,
 itt hagynék mindent, ami meghatott
 és megrendített, magával ragadott és felemelt,
 itt hagynék minden rügyfakadást,
 itt hagynám a kellemes karácsonyt,
 itt a démoni mélységeket,
 minden születést és halált,
 itt hagynám a varázslatot, a rejtélyt, a titkokat,
 nem akarok magammal vinni semmit

✘

hebehurgya szánsájn. verigud.
 beszélni zöld. beszélni fal.
 hadarni angol szavakat.
 hallani senki.
 örülni mind, tiporni asszonyok.
 gyökértelenül kiabálni szabadság.
 gyógyulni, életbe maradni.
 dolgozni acélmű, gary.
 indiana. toprongyos lájtsó.
 tipródni hozott anyagon.
 költészet mélyen a föld alatt tántorogni.
 a haza szót itt nem ismerik.
 itt minden cool és light.
 hidegen búgnak a galambok.
 eszem, iszom, alszom és szavazom.
 ja, és majdnem elfelejtettem:
 unalmamban kinőttem a gatyám.

✘

imre sógor december utolsó napján a kora délutáni órákban halt meg a kórházban.
 isten nyugosztalja. rákos volt a sógor. ezt mindenki tudta, csak ő nem. mindenki reménykedett, csak ő nem. utolsó kívánsága az volt, hogy igazi bácskai csirkepaprikást egyen, de ez nem teljesült. feleségével fiatalon kivándoroltak amerikába. imre sógor meg sem állt kaliforniáig. szerette az állatokat, a lovakat, teheneket, kutyákat, macskákat és a rodeót. egyszer még egy óriáskígyót is hazavitt. néhány évig domesztikálta. volt postás, pincér, villamoskalauz, taxisofőr, éjjeliőr, állatorvos, egy rövid ideig alkoholista. harcolt koreában. ötvenhat őszén kitette házára a magyar lobogót. néha talán boldog is volt. gyerekei már nem tudnak magyarul. a buffaloi köztemetőben van eltemetve. öt évre imre sógor halála után nejét elgázolta egy pontiac.

✘

Hiába harsognak, hiába trombitálnak,
 hiába peregnak a dobok, minden hiába.
 Itt részvénytársaság az egész világ.
 Részvénytársaság a töpörtyű, a tojás, a saláta,
 a kecsap, a Ben Hur, a fekete zongora, a fazék fedele.
 Az élet értelme konzervba zárva megvásárolható.
 Az élet olykor Atlantic City-be költözik, az Óperencia partjára,
 de egy jó asszony mindig megbocsát.

✘

Tipródni emlékünkh széthullott roncsain,
 tipródni hozott anyagon,
 feküdni használt lepedón,
 tipródni könyveken, olcsó szavakon,
 és szalonnán pirítani a hagymát,
 és piros paprikával berántani,
 hogy érdemes legyen beleharapni.
 Nem érdekel a lóerő és az elfújta a szél.
 Babilont bontanak, Bábelt építenek.
 Az Isten zokogva jár Kaliforniában.
 A vén platánok alatt néha
 fejreállok tőled költészet.

Tamás István (1904–1974) költő. Pécsváradon született, polgári neve: Krausz. Szabadkára a pécsi emigránsokkal érkezett. A Bácsmegeyei Napló munkatársa. A harmincas években visszatért Magyarországra, majd kivándorolt Amerikába, ahol a filmszakmában dolgozott.

FEKETE LAJOS

✘

Élni halkan, tele színekkel, varázsszal.
 Egyszer majd beteljesül a csoda,
 s megtelnek a mezők vérvő pipacsokkal.
 Egyszer majd megtelnek a mezők.
 Vérvő pipacsokkal.
 Egyszer majd beteljesül.
 Egyszer s mindenkorra.

✘

Fekete egyszeregy. Fekete Bácska.
 A hiperhivatkozás beszúrása.
 Fekete valóság. Fekete szegények.
 Rác mennyország. Olcsó romantika.
 Fekete emigráns. Fekete Budapest.
 Második emelet.
 Fekete folyosók. Fekete éjszakák.
 Megváltó asszonyok.
 Egy nagy fekete Mercédesz,
 ahogy a Tito marsall sugárútról
 a Lenin körútra kanyarodik.
 Feketénél feketébb. Negro.
 Feketék a hegyek. Fekete a tenger.
 A magnóban kazetta. A hely szelleme.
 Fekete Bácska. Fekete máglya.
 Több ezer lóerős sötétség.
 Kátrány amennyi belefér.
 Fekete pillangó. Fekete avangárd.

Fekete Lajos (1900–1973). Újnémeteren született költő. Árvagyerek, Budapesten jogot tanult. A Tanácsköztársaság bukása után a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságba emigrált, Szenttamáson jegyző volt, majd Újvidékre kerül a Délbácska szerkesztőségébe. 1929-ben kutasították az országból. 1934-ben Baumgarten-jutalmat kapott. A MTA jogtudományi intézetéből 1961-ben vonult nyugdíjba.

KOMÁROMI JÓZSEF SÁNDOR

✘

Csak ült és nézett.
Már mindent elfelejtett, ami számított.
Elfelejtette az arcokat, a neveket,
a határidőket, a pénzt, a városok nevét,
a háborúk okait, a számokat, a betűket.
Összefüggéseket már nem keresett.
Fejében sok ezer gondolat kavargott.
Némán lomtalanított.
Váratlanul mondott egy-egy mondatot.
A mézes tea ízéről. Az anya tekintetéről.
A bicikli olajos láncáról.
Egy férfi érdes hangja.
Kék szemek, egy nagy kapaorr.
A faragott bútor lakkozott fénye.
A stafírung rikító fehérsége, üdesége.
A Szent Száva utcai cukrász habos süteménye.
Két sárgája egyetlen tojásnak.
A gyerekek hangos kacaja.
Beszűrődő lódobogás, csattogó patkók.
A péterváradi pravoszláv templom harangja.
A vasárnapi ebédnél a kanál koccanása.

✘

Lábnymok a felmosott konyhaköveken.
Egy rövid szerelem. Tánc a bálban.
A legszebb leány a faluban.
Egy disznótör utáni séta a havas Óbecsén.
Szenet hordó kubikos a ház tornácán.
Az asztal alá szegezett kolbász.
Melyet a háborúban. Kérlek szépen, egy
nő sikolya, az orosz katona sáros csizmája.
Egy sebhely a vállán. Gyorsan őszülő halánték.
A leggyakrabban használt kifejezések.
Több kérdés – egy-két elfogadható válasz.

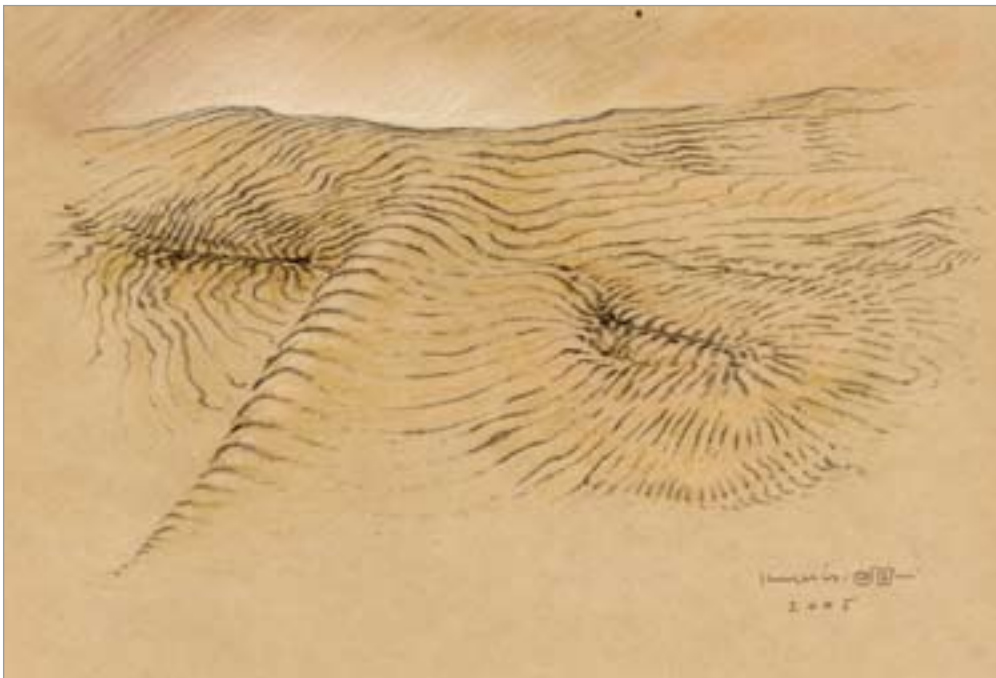
✘

Vonatfűtty a hídon.
Valamit visz a háborgó víz sodra,
valamit végérvényesen a Vaskapu felé.
Ének, himnusz, átok a Duna felett.
Olykor felpuffadt hullák a vízben.
Kóbor, hazátlan szellemek.
Zilahy Újvidékre érkezett.
Kaliforniából a Putnik szállóba.
Azt beszélik, volt egy rezsója.
Komáromival teázgattak és
hagymát is ettek szalonnával.
Zilahy néhanapján kiment Horgosra,
a szerb-magyar határra, a vasfüggőnyt
kémelte, nézte mind a vonuló hadakat,
szemlélte a nagy vörös csillagokat,
és falusi budit akart, ahol csutkát használtak.

☒

A halott kismacska vére a lapáton.
 Napfény a szódásüvegen.
 Csak ült és nézett.
 Soha nem gondolt öngyilkosságra.
 Egy bácskai emberöltő.
 Szicíliai megnyitás.
 „Az élet elmúlt, Tivadar, tetszel érteni.”
 Ez egy susztermatt.

Komáromi József Sándor (1911–1985) író. Óbecsén született, Becskereken érettségizett, Belgrádban volt bölcsész-hallgató. Folyóirat és hetilap kiadásával próbálkozott. A harmincas évek végén eladta családjának óbecsei bőrkereskedését és Budapestre költözött, ahol irodalmi vállalkozásba fogott, előbb az Erdélyi Helikonhoz társult, majd Móricz Zsigmond Kelet Népéhez, végül Zilahy Lajos Hid című képes hetilapjához került. 1945 után visszatért Jugoszláviába, egy kereskedelmi cégnél dolgozott, majd az újvidéki Magyar Szó napilap hirdetési osztályának vezetője is volt. Évtizedekig szabadfoglalkozású íróként élt.

Kurcsis László: LaoCe7